

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Diuinitas, & æqualitas Filij cum Patre contra hæreticos ex Scripturis
probat. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

Diuinitas, & aequalitas filij cum Patre contra hereticos
ex scripturis probatur.

Permulti contra hos hereticos, vt probent diuinitatem, atque æqualitatem filij cum Patre, vtuntur scripturis, quibus diuinitas Christi adstruitur: quæ sãne tam ex veteri testamento, quam ex nouo illustrata sunt: eaque magni momenti essent ad diuinitatem filij contra hereticos comprobandum, si omnes, qui negant diuinitatem Christi Arriani essent: sed quia multi eam negant, non quia putent, filium secundum propriam naturam esse inferiorem Patri: sed quia existimant, in Christo esse tantum naturam humanam cum sua propria persona creata, vt asserbat Nestorius: tam etiam, quoniam ex professio diuinitas filij contra Nestorium est nobis 3. parte q. 2. demonstranda: ideo his modo insper sedere, & illis solum vti, quæ de filio, vt est secunda in Trinitate persona, loquuntur, operæpretium duximus. Atque in primis ea testimonia veteris testamenti & à nouo explicata, quæ disputat. præcedenti cap. allata sunt ad probandum personarum pluralitatem in Deo, præsentem etiam instituto accommodari possunt. Nam in Psal. 44. ponitur Deus vngens, & Deus vnctus: huius autem thronus permansurus in seculum, & virga regni eius dicitur æquitas, quæ omnia in putam creaturam conuenire non possunt. Deinde fauet illud Psal. 2. Filius meus es tu, quoniam Filius Dei dicitur necessario debet ex substantia ipsius ita generari, vt eandem cum eo habeat naturam. Nam si inferiorem haberet, de substantia ipsius & ex vtero generari non diceretur, nec Filius eius esset, nisi quodam imperfectissimo modo, de quo testimonio plura ibi diximus, quibus diuinitas filij confirmatur. Faciunt etiam loca illa eiusdem veteris testamenti, in quibus & Deus mittens, & Deus missus continetur. Sin. Deus est missus, & Deus mittens, necessario erunt duæ personæ vt minimum eiusdem naturæ diuinæ: quare aut Filium aut Spiritum sanctum æqualem mittenti cogitur concedere Arrius: at certe si ille duas fateretur in diuina natura personas æquales, non negaret, Filium consubstantialiẽ.

Sed proferamus iam testimonia noui testamenti, quæ manifestissima sunt. Primum est præclara illa Petri confessio ab ipso Christo admodum commendata Matth. 16. Tu es Christus Filius Dei viui. Cum enim dixit Filium Dei viui, naturalem Filium Dei esse indicauit, qui etiam alibi dicitur vngentus Ioan. 3. & proprius ad Rom. 8. nam si solum esset adoptiuus, vt responderet Arrius, nec vngentus nec proprius diceretur, cum multi etiam alij sint. Tum etiam si Petrus solum filium Dei adoptiuum Christum pronuntiaret, cur eius confessio cæteris præferretur? nam qui ipsum putabant esse vnum ex prophetis filium Dei adoptiuum confitebantur, quod si Christus est filius Dei naturalis, non adoptiuus, certe in eadem natura debet esse, in qualibet enim alia non nisi adoptiuus esse posset. Eodem spectant alia testimonia, in quibus Iudæi Christum accusabant, quod se fecisset, aut prædicasset filium Dei Ioan. 9. Nos legem habemus, & secundum legem debet mori. Vnde quæ in 1. partem Tom. II.

quia Filium Dei se fecit: & Ioan. 10. cum Christus dixisset, se filium Dei esse, Iudæi intelligentes se Deum nominasse, & ita æqualem se patri fecisse: respondunt: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum Ioan. 5. Magis quærebant eum Iudæi interficere, quia non solum soluebat sabbatum, sed & patrem suum dicebat Deum, æqualem se faciens Deo. Neque enim vnquam Christus se excusauit quod dixisset, se esse Deum vel filium Dei. Quod si ea esset Iudæorum calumnia, certe nequaquam eam ferret, sed sicut alias etiam, quas ipsi falso obiecerant, contunderet, id autem nusquam fecit, quin potius c. illo 5. Ioan. post verba cit. sic ait. Amen dico vobis, non potest filius a se facere quidquam, nisi quod viderit patrem facientem, quæcunque enim ille fecerit, hæc & similiter facit, &c. quibus verbis non solum non respondet Iudæis, quasi calumniatoribus, sed potius se ipsum iterum asserit filium Dei, & eadem se omnino facere, quæ facit Pater.

Secundum testimonium est Ioan. Ego & pater vnum sumus, quo test. vtuntur Patres communiter contra Arrium, vt filij diuinitatem probent, hic ergo primum distinctio personarum asseritur, cum dicitur, Ego & Pater, deinde vnitas essentia, cum subditur, vnum sumus, loqui autem de vnitate essentia, & potentia, probant Basil. lib. 1. contra Eunomium circa finem, & Chrysost. in eum locum, ex præcedentibus. Christus enim dixerat, Et non rapit eas, (scilicet oues) quisquam de manu mea, confirmat deinde his verbis. Nemo potest rapere de manu patris mei, ego & Pater vnum sumus, ac si ea maiori, & minori positis, colligeret hanc conclusionem, quam posuerat, ergo & as nemo potest rapere de manu mea. Vt autem hanc conclusionem inferret, debuit in minori illa intelligere, vnum sumus, essentia & natura, vt inde colligeret æqualem vtriusque esse potestatem. Deinde probat Augustinus & Chrysostomus in eum locum, quia audito eo verbo, scandalizati sunt. Iudæi intelligentes CHRISTVM se Patri Deo se fecisse æqualem; de quo iam antea dictum est.

Sed obijciunt Transiliani, Christus se excusauit apud Iudæos, testimonio illo scripturæ, Ego dixi Dñs es, &c. hoc modo, si illi ad quos sermo Dei factus est, dicuntur dii, cur non diceretur Filius Dei ille, quem pater misit in mundum & sanctificauit? ex quo solum sequitur Christum se Filium Dei nominasse eo modo quo Propheta, & iusti filij Dei dicuntur. Verum vt optime notauit Hilarius 7. de Trinitate Christus hoc modo potius argumentatur. Si iusti & propheta filij Dei vocari possunt, quanto magis ille, quem Pater peculiari modo in vnitate personæ diuinæ sanctificauit. Possemus etiam dicere, sicut indicat Chrysostomus Christum primum respondisse Iudæis & calumniam eorum contulisse hoc pacto. Frustra dicitis me blasphemasse, nominando me Filium Dei, si plures alij ad quos sermo Dei factus est, etiam dii dicuntur. Deinde reiecta calumnia ostendisse ex operibus, se esse verum Deum, his verbis. Si non facio opera Patris mei, nolite mihi credere, & vt cognoscatis quia ego in Patre, & Pater in me est. Porro Iudæos in sua opinione mansisse, quia diceret, se esse æqualem Patri colligitur ex eo, quod statim addit Euan-

gelista,

3. Testim.
2. Ioan. 5.

gelista, Querebant ergo eum apprehendere: quem scilicet antea lapidare volebant, certe ob eandem omnino causam: nam si illis Christus dixisset, se non esse Deo æqualem, sed solum Filium adoptione sicut alij erant propheta: odium certe deposuissent, aut voluntatem ipsam lapidandi, & occidendi mutassent.

Tertium testimonium est, t. Ioan. 5. tres sunt, qui testimonium dant in celo, Pater, verbum, & Spiritus S. & hi, tres vnum sunt. Et tres sunt, qui testimonium dant in terra Spiritus, aqua, & sanguis & hi tres vnum sunt, quibus verbis significat Ioan. testes illos non solum esse cœlestes, quia erant in celo: plures n. alij erant in celo, scilicet Angeli, qui Christi natiuitatem, & alia mytheria annunciauerant: sed esse diuinos testes, tres scilicet personas Trinitatis: id quod verba sequentia clarius indicant.

Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod maius est quoniam testificatus est de filio suo. Qui credit in filium Dei, habet testimonium Dei in seipso. Et infra. & hoc est testimonium, quoniam vitam eternam, dedit nobis Deus, & hæc vita in filio eius est: ac si dicat, si terreno testimonio fidem habemus & propter illud credimus, Christum esse Filium Dei & verum Deum, multo magis diuino testimonio adducti id credere debemus: terrenum autem testimonium, quod Ioannes humanum appellauit, est trium illorum, quæ testimonium dederunt in terra tempore passionis nempe, Spiritus, quia valde exclamans post tot tormenta expirauit, Aqua & sanguis, quæ ex latere Christi fluxerunt. Hæc enim tria manifestè indicant, Christum non naturali, & humana, sed diuina virtute tormenta sustinuisse: quare videns Centurio, quod voce magna expirasset, dixit Marci 15. Vere hic homo Filius Dei erat, & Luc. 23. vere hic homo iustus erat, hæc ergo testificantur in terra, Christum esse Filium Dei. Sed testimonium Dei maius est: hoc autem etiam perhibent tres, qui sunt in celo, id est tres diuinitatis personæ testificantur autem, vitam eternam nobis esse in Christo, si crediderimus ipsum esse Filium Dei. Nam paulo ante citata verba sic ait Ioannes, Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit quia Iesus est Filius Dei, & in fine capitis, scimus, quia Filius Dei venit & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio eius, hic est verus Deus, & vita eterna. Tres ergo qui sunt in celo, Pater, verbum, & Spiritus sanctus, testificantur, quoniam Iesus est Filius Dei, & verus Deus: addit Ioannes, & hi tres vnum sunt, quibus verbis ostendit, eiusdem esse naturæ & substantiæ.

Sed obijcit primo Blandrata in 2. disputatione Albana, verba illa, Tres sunt qui testimonium dant in celo, à solo Hieronymo legi: fallitur tamen. Nam ita quoque legerunt Higinus Papa Epistola, I. Cyprianus libro de vnitatē Ecclesiæ, Athanasius I. libro de vnitatē Deitatis Trinitatis, Idacius in libro aduersus Varimadum, qui habetur quinto tomo Biblioth. sacræ, Fulgentius libro ad obiectiones Arrianorum circa finem libri.

Secundo ita obijcit idem hæreticus, eodem modo Patrem, Filium, & Spiritum sanctum esse vnam, sicut etiam spiritus, aqua, & sanguis, atqui hæc tria non sunt vnum essentia, sed solum testimonio, quia idem testificantur: ergo & Pater,

Filius, & Spiritus sanctus sunt vnum eodem modo. Respondeo primum illud, & hi tres vnum sunt, cum sermo est de Spiritu, aqua, & sanguine, in multis vulgaris codicibus non haberi. Deinde, hoc prætermisso, quia in Græcis omnibus, & communiter in latinis vulgaris reperitur, dico, aliter haberi, cum de Spiritu aqua, & sanguine dicitur, in Græco enim sic legimus. καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς εἰς τὸ θεῶν, hoc est, & hi tres in vnum sunt. At vero de Patre, & Filio, & Spiritu sancto dicitur, & hi tres vnum sunt, ut indicaret Ioannes, tres illos testes in terra, esse solum vnum testimonio, cum ait, in vnum scilicet testimonium sunt, tres autem, qui in celo sunt, esse vnum non solum testimonio, sed natura etiam, & substantia, in quem sensum Patres citati verba Ioannis interpretantur. Adde, quod si, cum Blandrata concederemus, illud, & hi tres vnum sunt, de tribus Trinitatis personis eodem sensu dici, atque de Spiritu aqua, & sanguine, nihil roboris amitteret allegatum testimonium. Nam testimonium Dei, quod de Christo diximus perhiberi, manifestè eius diuinitatē comprobatur, ut superius ostensum est.

Tertio obijcit idem Blandrata contra illud, quod ex eodem capite Ioannis allegauimus, hic verus Deus, & vita eterna, Christum esse verum Deum temporalem tamen, quia ex tempore ei communicata fuit diuinitas iuxta illud Apocal. 5. Dignus est agnus, accipere virtutem, et diuinitatem. Verum cū alia ratione Christus non possit esse Deus, nisi quia hypostaticè eius humanitas vnita est verbo Dei, non possumus ipsum Deum temporale appellare, quia persona illius æterna est, nam quis Deus verus esset temporalis?

Quarto Erasmus, qui omnia fidei nostræ fundamenta clanculum euertere moliebatur, respondet verba illa, hic est verus Deus, & vita eterna, referri non ad Christum, sed ad Patrem, hoc patet: ut simus in vero filio eius, hic (nimirum Pater huius Filij) est verus Deus. Sed cum nullum habeat auctorem, quem sequatur, de suo cerebro eam interpretationem confinxisse manifestum est: & quā sine fundamento eam confingeret, patet: quia pronomen, hic, demonstrat potius proximam personam quam remotam: proximam autem præcesserat, in vero Filio eius: Et in Græco sic legitur, in vero filio eius Iesu Christo, hic est verus Deus & vita eterna: consonat etiam illa sententia eiusdem Ioan. in Euang. ca. 17. Hæc est vita eterna, ut cognoscant te solum verum Deum, & quem, misisti Iesum Christum, illum ergo dixit Ioannes capite illo 5. esse verum Deum, quem etiam appellauit vitam æternam. Cum ergo Christus dicitur vita eterna, sicut supra etiam eodem cap. Et hæc vita eterna in filio eius est, de eodem etiam dixisse, credendum est, verba illa, hic est verus Deus, & vita eterna. Multa alia contra Erasmus doctè disputat Episcopus Canariensis super hunc articulum disput. 1. par. 2. quæ consulto prætermittit.

His accedere possunt testimonia ad Heb. 1. ubi sepius Paulus etiam ex scriptura veteri probat diuinitatē Christi, & quāuis, ut superius notauimus, testimonia, quæ de Christi diuinitate loquuntur, non multum contra Arrianos probent, qui posset aliquis fateri Christum esse Deum contra Nestorium, sed non secundam in Trinitate personam, tamen prædicta testimonia cum suppo-

21.
Quid vocat
Ioan. terrenū
testimoniū.

Marci. 15.

Ioannes.

12.

Blandrata
obiectionem
refellit.
Hieronym.
Higinus.
Cyprianus.
Athanasius.
Idacius.
Fulg.

Secunda
eiusdem
obiectionis.

Solutio
prima.

nant distinctionem Christi à Patre æterno, optineatiam Arrium cōiungunt. Inter alia dicit Paul. de Christo, *qui cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius. portansque omnia verbo virtutis sue*, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram in excelsis, &c. Vbi ostenditur distinctio personalis, cum dicitur, *& figura substantiæ*. Græcè, *Hypostasis*, hoc est suppositum vel personæ vt explicabimus infra disput. 13. cap. 4.

Deinde cum dicitur, *portansque omnia verba virtutis sue*, denotat omnipotentiam, qua solo nutu gubernat vniuersa, vt ostendimus infra quæstione 34. art. 2. exponentes eundem locum, propter quod testimonium, vt scribit Theodoretus ibidem, hanc Epistolam negarunt Arriani esse canonicam.

CAPVT III.

Eadem veritas ex Patribus ostenditur.

Per multa, & eque præclara sunt Patrum testimonia pro catholica veritate, non modo Patrum, qui post Concilium Nicenum fuerunt, quibus patrum deferunt Arriani, verum etiam antiquorum, qui multo ante scripserunt. Est in primis Dionys. c. primo de diuinis nominibus, & ca. 3. de Mystica Theologia, vbi expresse cum vnitatem deitatis Trinitatem personarum ob fecunditatem concedit. Idem disceris verbis tradit Martialis in Epistola ad Burdegalenses cap. 10. Ignatius in Epist. ad Philipp. vbi ait credendum esse, non in vnum trinominem, nec in tres Incarnatos, sed in tres eiusdem honoris, & alia multa. Sunt etiam Iustinus in lib. de recta fidei explanatione & in Apologia ad Antonium, & in Dialogo cum Triphone, Athenagoras in Apologia ad Antonium, Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 6. 8. & 10. Clemens Alexan. lib. primo paedagogi de Origine iam satis diximus cap. primo huius disputationis, Tertull. lib. 4. aduersus Marcionem cap. 25. & lib. aduersus Praxeam cap. 9. & 10. Pro eadem catholica veritate scripserunt Athanas. orationes contra Arrianos, Hilarius libros de Trinitate, Ambrosius de fide Orthodoxa contra Arrianos, Aug. libros de Trinitate, sed speciatim contra sermonem Artij contra Maximum Arrianum, contra Falicianum, Cyrillus libros de Incarnatione, Idacius Clarus librum aduersus Variandum qui habetur tomo 5. Bibliot. sacræ, Gregorius Baticus Episcopus Eliberianus librum de Trinitate & fide contra Arrianos, qui est in 8. tomo Bibliot. sacræ, & alij, quos longum esset recensere. Definita denique est hæc veritas ab Ecclesia, primum in Concilio Niceno sub Siluestro Papa & constantino Imperatore, postea idem Imperator anno 30. Imperij conuocauit Hierosolymam concilium, vbi idem definitum fuit & Symbolo Niceno addita est particula, *consubstantialiam Patri*, Græcè *ὁμοούσιον ὁμοῦσιον*, eo quod hæretici Semiarriani *ἡμιούσιον ὁμοῦσιον*, id est similis substantiæ, solum esse dicebant, addiderunt etiam ibidem Patres partem illam, *Deum de Deo, Deum verum de Deo vero*, Deinde in Concilio Constant. r. cap. 7. & in Tolet. primo, in confessione fidei, in Ephesino sub Cælestino, in Chalcedonensi, & in alijs multis idem definitum est.

Ex Summis Pontificibus idem statuerunt Felix Vazquez in 1. partem Tom. II.

1. in Epistola 3. Marcellinus primus in Epistola ad Salomonem: Anacletus Epistola prima; Ioan. secundus Epistola ad Valentinum, Plura in confirmationem eiusdem doctrinæ possemus adducere: sed hæc sufficiant, vt nouos Arrianos pudeat, iam diu damnatam doctrinam ab inferis reuocasse. Sed eorum argumenta, aut potius peritiles argutias audiamus.

CAPVT IV.

Argumenta Arrianorum.

Primo loco Valentinus Gentilis, & Transiluanus argumentantur ex Ignatio Epistola ad Magnesianos, vbi de Christo ait, *Vnum & solum verum Deum Patrem suum annuntiavit*. Vnde colligunt, ergo solus Pater est verus Deus, non filius. Verum particulam *solum*, perperam Valentinus intellexit: ea enim refertur ad Deum, quem solum & verum appellat, sicut Ioan. 7. *Vt cognoscant te solum Deum verum*, vt excludat alios Deos: sed non refertur ad Patrem, vt excludat alias personas in eadem natura, sicut ex verbis citatis satis liquet.

Secundo obijciunt eundem Ignatium in Epistola ad Tarsenses, vbi de Christo ait. *Et quia non est ipse ille, qui est super omnia Deus, sed filius ipsius*, sentit ergo filium Dei non esse Deum super omnia. Respondeo non negare Ignatium Filium Dei esse Deum super omnia: cum postea paucis interiectis de Christo dicat, illum non esse purum hominem, per quem, & in quo facta sunt omnia: id quod latius profectur: & aliquibus interpositis ait. *Quomodo ergo huiusmodi homo est purus*, ex Maria demum habens initium, vt esset, non potius Deus verbum, & Filius vnigenitus, de quo dictum est, *In principio erat Verbum*, &c. Vbi aperte Deum esse constituit: in illis ergo prioribus verbis consulto non dixit Ignatius, *Et quia non est Deus super omnia*, sed. *Et quia non est ille, qui est super omnia Deus*, volens solum Filium à Patre supposito distinguere, & asserere esse aliam personam ab illo, dixit ergo, *non est ille*, pronomine enim ille, denotauit personam. Nam quædam verba Pauli appropriauit Patri, quædam Filio, personæ Patri tribuit illa *Vnus Deus Pater*, ex quo omnia, & hunc dixit appellari super omnia Deum, illa vero, *Vnus Dominus Iesus Christus*, per quem omnia, applicauit Filio.

Tertio afferunt eiusdem Ignatij verba in Epistola ad Philippen. probat enim in principio Epistolæ, Patrem esse vnum illis verbis, Deut. 6. *Dominus Deus tuus Deus vnus est*. Deinde post medium introducit Christum loquentem cum Sathana tempore temptationis in hæc verba, scio eum (scilicet Deum) non vnum solum, cui non denego seruire, à quo tu apostata factus es, non sum Antitheus, hoc est, contrarius Deo, confiteor eius eminentiam. Ex quibus colligunt Transiluanus solum Patrem esse Deum, cui seruitus debeat. Miror tamquam obsecratos habeant oculos hi noni Arriani, qui præclarum testimonium de Christi diuinitate in eadem Epistola verbis interiectis non viderint, aut potius vidisse dissimulent. Nam postquæ probauit, vnum esse Patrem, non multos, ex illis verbis Deuteronomij, subiungit, *vnus quoque & Filius Deus verbum, vnigenitus* (inquit) *qui est in sinu Patris*, cum ergo ait, *Dominus Deus tuus Deus vnus est*, approprians illa verba Patri, non negauit Filium

quicquam de-
cuerunt.
Ea hinc.
Marcellini
Anaclet.
Hyginus,
Ioan. 2.

Prima obie-
ctio hære-
ticorum ex
Ignatio.
Valenti.
17.

Ioan. 17.

Secunda ex
eodem obie-
ctio.

Solutio.

18.
Tertia ex
eodem obie-
ctio.

Renouit
ex eodem
loco.